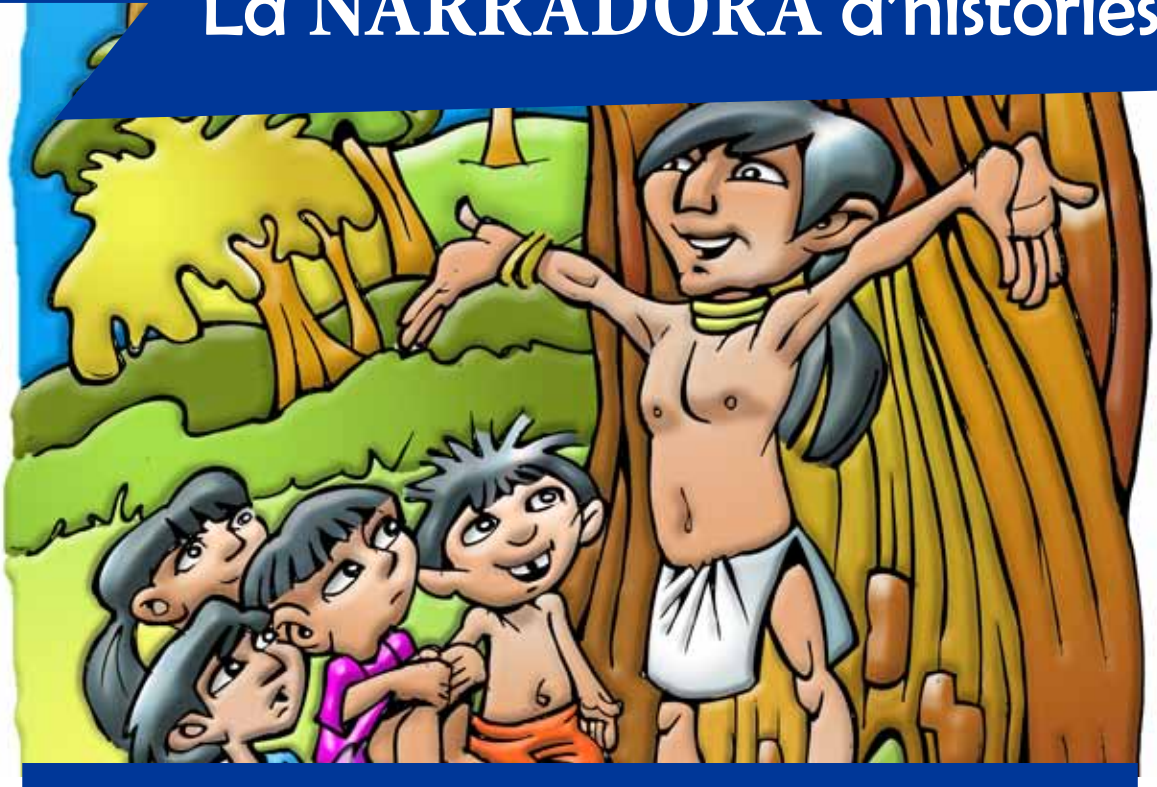

LECTURA

La NARRADORA d'històries

En la meva comunitat hi ha grans *matues*, narradors d'històries, narradors de contes que ens transmeten les tradicions dels nostres avantpassats, que ens fan volar amb la imaginació i ens ensenyen les coses importants de la vida. Són els encarregats de transmetre els nostres costums i la nostra cultura de generació en generació. La seva tasca és respectada per tots, i fins i tot molts pares, quan neix un nen, els criden perquè siguin ells qui triïn el nom, perquè diuen que el nom marca el destí.

La meva comunitat, la componen moltes famílies que viuen disperses per la selva en diversos llogarrets, amb un poblat més gran, on jo visc, que s'anomena *sukanne*. D'alguna manera és el lloc principal: allà hi ha l'escola i allà se celebren els esdeveniments que impliquen tota la comunitat. Al *sukanne*, totes les cases estan col·locades formant un gran cercle, i cada nit encenem una foguera en el centre i mentre uns mengen, uns altres fabriquen les seves eines de caça i uns altres conversen.

Fa molt temps, vivia al *sukanne* una nena anomenada lara, que vol dir "ocell que trenca la nit", ja que havia nascut a l'alba, quan canta l'ocell *lara*. lara anava a escola, encara que en aquell temps no era habitual que les nenes estudiessin, ja que solien estar-se a casa, ajudant les seves mares, cuidant els seus germans o complint amb moltes altres obligacions. El que més li agradava era el moment en què el seu mestre, al final del matí, els reunia sota l'arbre gran i els contava un conte. Per això posava molta atenció a les classes d'ortografia i de lectura, per poder -algun dia- escriure i contar les seves pròpies històries, com ja feia moltes nits amb els nens i nenes més petits, entre els quals els seus germans, que l'escoltaven amb admiració.

Aquesta història comença el dia que, en acabar la sessió de contes, el mestre els va comentar:

- Nens, s'acosta la nit dels *matues*. Heu de dir-me qui de vosaltres voleu presentar-vos enguany. Sabeu que podeu practicar a classe i, entre tots, us ajudarem a preparar-vos.

La nit dels *matues* se celebra cada dos anys i és una de les nostres grans tradicions. Ja us he dit com és d'important la figura del *matue*. Per això cal que, des de petits, es vagin formant els futurs narradors d'històries. En aquesta jornada, tots els *matues* de la nostra comunitat acudeixen al *sukanne*. Durant un dia sencer, no paren de contar històries, i al capvespre s'encenen les fogueres i arriba l'oportunitat per als nens.

La nit dels *matues* serveix per seleccionar els qui demostren tenir qualitats per complir amb aquesta tasca tan important. A més, permet descobrir aquell nen investit amb l'esperit de l'àguila. Nosaltres creiem que totes les persones tenim l'esperit d'un animal. El de l'àguila és l'esperit més valorat, perquè té la capacitat de volar i, des de l'altura, captar la veritable essència del cor de la selva.

- Sisplau, que aixequin la mà els nens que vulguin presentar-se -va dir el mestre.

Tots es van mirar nerviosos. Decidir-se a participar era una responsabilitat molt gran!

I ara no tenia cap dubte, i va ser la primera d'aixecar la mà. La seva boca dibuixava un somriure enorme, i els ulls li brillaven d'il·lusió.

Tanmateix, la seva cara es va transformar quan tots els seus companys van començar a riure i el mestre li va dir:

- I ara, des de quan una nena pot ser narradora d'històries? Només els nens poden ser-ho, només ells duen dins els esperits dels animals de la selva, que mai arrelarien en l'ànima d'una dona. A vosaltres us acompanyen els esperits de la terra, que us ajuden en les vostres tasques de la llar.
- Però, mestre, a mi m'encanta explicar històries, practico cada nit i vull participar.
- No insisteixis, Iara, això és impossible. A més, ho diu la nostra tradició. Només els homes grans, posseïts per l'esperit de l'àguila, poden arribar a la saviesa i transmetre la nostra cultura.

Les paraules del mestre haurien desanimat qualsevol, però lara no es rendia fàcilment, i durant uns quants dies va tornar a demanar-li al mestre que li permetés participar. Però no va servir de res:

- lara, això és una cosa molt important i has d'entendre-ho, no pots seguir actuant com una nena capritxosa. Hi ha coses que no depenen de nosaltres, són així i no es poden canviar per molt que t'hi obstinis, i aquesta n'és una.

El gran dia va arribar i el poblat es va omplir de gent. Els mestres *matues* van contar històries i llegendes durant tot el dia. I quan va arribar la nit i es va encendre el foc, van ocupar els seus llocs i observaven amb atenció els candidats. Es diu que els *matues* poden localitzar l'escollit només observant-lo, perquè en els seus ulls es reflecteix la mirada de l'àguila.

lara s'havia aixecat molt d'hora. No havia dormit en tota la nit pensant en les paraules del mestre, en la tradició, en la seva passió per contar històries... Asseguda en una de les branques del seu arbre favorit, des d'on li agradava observar-ho tot, no es perdia cap detall.

L'últim participant va acabar la seva història, tots el van aplaudir molt i el jurat de *matues* es va col·locar en cercle per prendre la decisió final.

En aquest moment lara es va incorporar i, des de l'arbre, va començar a contar la història que, sense que ningú ho sabés, havia estat preparant durant l'últim mes.

Al principi, tothom estava desconcertat, perquè no sabien d'on provenia aquella veu. Un cop localitzada, alguns homes, entre ells el seu pare i el mestre van intentar aturar-la, tot pensant que el que estava fent era una ofensa per a la comunitat; però hi havia alguna cosa màgica en la seva narració, i encara que volien aturar-la, hi van quedar atrapats..

Quan lara va acabar de contar la seva història, els mestres *matues* estaven paralizats. No hi havia cap dubte. No només era una narradora extraordinària, sinó que la seva mirada sàvia i la seva presència al capdamunt de l'arbre feien palès que era ella la marcada per l'esperit de l'àguila:

- No és possible! No és possible! És una nena!, murmuraven.

Fins que un d'ells, el més ancià, es va aixecar i li va cridar:

- Esperit d'Àguila, baixa i habita entre nosaltres, que ja t'hem reconegut.

Ningú no podia creure el que estava passant. lara es va despenjar fins a terra i va començar a caminar entre la gent. Tots la miraven sorpresos, sense dir una paraula. Ningú no es movia excepte els seus dos germans petits, que van sortir corrents a abraçar-la.

El seu mestre la va mirar i va ajupir el cap avergonyit, perquè va comprendre que, en haver tingut present únicament la tradició, no havia estat just amb lara. Però ella entenia que trencar amb les tradicions no és fàcil, així és que, en passar pel seu costat, va somriure i li va picar l'ullet.

A partir d'aquell dia, moltes famílies van ser conscients que no havien d'impedir a les seves filles somiar de fer coses distintes a les que "sempre" havien fet les dones. Des de llavors, per exemple, som moltes més les nenes que hem anat a escola. Ara podem triar el que volem ser. Ja no hem d'imaginar-ho, sinó que ho podem fer.

lara era la meva àvia. Va ser la primera dona *matue* de la meva comunitat, la que va obrir el camí a les altres. Gràcies a ella, avui puc presentar-me a aquesta Trobada Internacional de Joves Narradors, i vosaltres sou els primers a conèixer la seva història.

